

Sdílení nesdělitelného

Díky péči některých nakladatelů (zejména pak pražského Seferu) se v posledním desetiletí na našem knižním trhu objevila řada knih, které vyplňují bílá místa naší nedávné historie. Mezi dříve tabuizovaná témata, o kterých se nesmělo hovořit, byl i antisemitismus a vyhlazování českých židů za II. světové války.

Vedle titulů P. Leviho, E. Wiesela a dalších světoznámých autorů jistě zaujme i drobná práce české židovky E. Levitové, která toto osobní svědectví zaznamenala pro své vlastní děti.

Realita hrůz prožitých v koncentračních táborech (nejprve Terezíně a pak Osvětimi) je vyvážena řadou vzpomínek na šťastné dětství. Vedle zvěrstev, které je schopen páchat ve jménu čehokoli jeden člověk na druhém pak vynikne osobní odvaha jedince, který je ochoten riskovat vlastní život pro záchranu někoho druhého. Eva Levitová–Erbenová mohla sama na sobě okusit obojí: bezbřehou nenávist i lásku jdoucí na samu hranici rizika. Její vyprávění, byť jde o hrůzy, které se staly ne zas tak dávno a v naší zemi, je jako pohlazení: její styl je svěží, přirozený, bez příkras a interpretací. Její svědectví je plné smutku, utrpení, ale i naděje a lásky.

Proč je dobré na všechny ty zlé věci *nezapomínat* a právě po takovéto literatuře občas sáhnout, vysvětluje v doslovu Tomáš Pěkný:

I na tom lidském zapomínání zlého se ale dá nalézt rub a líc. Člověku se žije lehčeji a může snáze odpouštět, to je dobré. Neměl by však zapomínat úplně. Ne kvůli pomstě, ne kvůli minulosti, ale proto, že se zlo chová jako plevel. Když ho nehlídáte, když se tváříte, že není, vyroste rychle na každé mezi...

Eva Erbenová, *Vyprávěj mámo, jak to bylo*, překlad: Eva Efratová, 64 stran, brožovaná vazba, vydal Sefer v Praze v r. 1994.

Petr Plaňanský